

Sygn. akt IX U 921/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy _____ w Gliwicach Wydział IX

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Janina Kościelniak
Protokolant:	Iwona Krakowczyk

przy udziale ./.

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2018 r. w Rybniku

sprawy z odwołania K. K. (K. K.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

o zwrot nienależnie pobranej renty socjalnej

na skutek odwołania K. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

z dnia 28 listopada 2016 r. Znak (...)

1. oddała odwołanie

2. odstępuje od obciążenia ubezpieczonego kosztami procesu.

Sędzia

Sygn. IXU 921/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28.11.2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. zobowiązał ubezpieczonego K. K. do zwrotu nienależnie pobranej renty socjalnej od 1.04.2015 do 31.10.2016 w kwocie 11 506,09 zł bez odsetek w związku z osiągnięciem przychodu powyżej 70% przeciętnego wynagrodzenia.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony domagał się jej uchylenia zarzucając szereg uchybień w zakresie prawidłowości dokonanych obliczeń, posiłkowanie się nieprawidłowymi wskaźnikami i danymi. Ubezpieczony podnosił, iż po podjęciu zatrudnienia poinformował ZUS o tym fakcie oraz o wysokości otrzymywanego dochodu, jednocześnie każdorazowo po otrzymaniu wynagrodzenia odwołujący kontrolował jego wysokość ze względu na

ciążący na nim obowiązek zgłaszania wszelkich zmian – a to zwłaszcza w przypadku ewentualnego przekroczenia widełek.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swe dotychczasowe stanowisko. ZUS podniósł, że odwołujący osiągnął w spornym okresie dochód przekraczający kwotę 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ogłoszonego przez Prezesa GUS do celów emerytalnych. Wobec powyższego, organ rentowy nie znalazł podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony, urodzony (...), od (...)pobiera rentę socjalną wraz z dodatkiem pielęgnacyjnym.

Odwołujący w decyzji przyznającej rentę rodzinną i w kolejnych decyzjach został pouczone o zasadach zawieszania renty socjalnej w razie osiągnięcia przychodu przez rencistę.

Ubezpieczony od czerwca 2005 podjął zatrudnienie w (...)2” Sp. z o.o. w W..

Od 10.04.2006 do 31.12.2011r. ubezpieczony był zatrudniony w Centrum Obróbki Precyzyjnej (...) I. M. w P..

Organ rentowy decyzjami z 31.08.2005 i z 8.09.2009r. zobowiązywał ubezpieczonego do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń.

Pismem ZUS z 3.11.2016r. ubezpieczony został poinformowany o obowiązku informowania organu rentowego o wysokości osiąganego przychodu, gdyż zaprzestał składania niezbędnych informacji do rozliczania przychodu.

10.11.2016 wpłynęło do ZUS pismo (...) Sp. z o.o. z informacją, iż ubezpieczony jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony od 1.03.2013r. na stanowisku operatora wózka widłowego, do którego zostały załączone karty wynagrodzeń za lata 2015 i 2016 oraz zaświadczenie o wynagrodzeniu brutto za lata 2015 i 2016.

W związku z powyższym decyzją z dnia 28.11.2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. zobowiązał ubezpieczonego K. K. do zwrotu nienależnie pobranej renty socjalnej od 1.04.2015 do 31.10.2016 w kwocie 11 506,09 zł bez odsetek w związku z osiągnięciem przychodu powyżej 70% przeciętnego wynagrodzenia.

Rozliczenie renty socjalnej w porównaniu do 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w związku z osiągnięciem przez ubezpieczonego wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia.

miesiąc	przychód	70% przeciętnego wynagrodzenia	Wysokość renty	przekroczenie
01/2015	2550,00 zł	2646,80 zł	709,34 zł	0 zł
02/2015	2550,00 zł	2646,80 zł	709,34 zł	0 zł
03/2015	2550,00 zł	2759,90 zł	739,58 zł	0 zł
04/2015	2364,03 zł	2759,90 zł	739,58 zł	0 zł

05/2015	484,00 zł, 2668,50 zł	2759,90 zł	739,58 zł	739,58 zł
06/2015	2676,00 zł	2838,50 zł	739,58 zł	0 zł
07/2015	2715,36 zł	2838,50 zł	739,58 zł	0 zł
08/2015	2933,92 zł	2838,50 zł	739,58 zł	739,58 zł
09/2015	2904,00 zł	2698,50 zł	739,58 zł	739,58 zł
10/2015	2709,91 zł	2698,50 zł	739,58 zł	739,58 zł
11/2015	2917,19 zł	2698,50 zł	739,58 zł	739,58 zł
12/2015	2594,00zł 2994,00 zł	2726,80 zł	739,58 zł	739,58 zł
01/2016	2941,50 zł	2726,80 zł	739,58 zł	739,58 zł
02/2016	2946,50 zł	2726,80 zł	739,58 zł	739,58 zł
03/2016	2769,00 zł	2846,90 zł	741,35 zł+ 400,00zł	400,00 zł
04/2016	2946,50 zł	2846,90 zł	741,35 zł	741,35 zł
05/2016	2982,71 zł	2846,90 zł	741,35 zł	741,35 zł
06/2016	3130,58 zł	2927,10 zł	741,35 zł	741,35 zł
07/2016	3275,45 zł	2927,10 zł	741,35 zł	741,35 zł
08/2016	3187,13 zł	2927,10 zł	741,35 zł	741,35 zł
09/2016	3195,80 zł 2775,58 zł	2813,40 zł	741,35 zł	741,35 zł
10/2016	3157,34 zł	2813,40 zł	741,35 zł	741,35 zł

				Razem nadpłata 11.506,09 zł
--	--	--	--	---------------------------------------

Ubezpieczony jest osobą niesłyszącą, choruje na cukrzycę, stosuje dietę i pobiera insulinę. Pracuje jako operator wózka widłowego, od lutego 2013 w(...)K. (...). Ubezpieczony ma dwoje zdrowych dzieci w wieku 10 i 7 lat. Żona również jest osobą niesłyszącą, nie pracuje, pobiera rentę socjalną z ZUS. Rodzina zamieszkuje w domu jednorodzinny, który ubezpieczony budował 9 lat. W budowie domu pomagała nieżyjąca już babcia. Ubezpieczony finansował zakup materiałów na dom.

(dowód: akta ZUS, zaświadczenie z dnia 08.11.2016r o zatrudnieniu ubezpieczonego w (...) Sp. z o.o. oraz z umowy o pracę aneksów do tych umów oraz informacji o warunkach zatrudnienia dotyczące okresu i warunków zatrudniania ubezpieczonego w powyższej spółce oraz wysokości wynagrodzenia przewidzianego w umowie, dokumentacja płacowa ubezpieczonego, w tym zaświadczenia o wysokości zarobków (wydruki komputerowe za 2015, 2016r.) dotyczące wysokości wynagrodzenia osiąganego przez ubezpieczonego w spornym okresie objętym zaskarżoną decyzją od 1.01.1015r. do 31.10.2016r., zeznania ubezpieczonego, protokół elektroniczny, k. 70 a.s.)

Sąd uznał zgromadzony materiał dowodowy za kompletny, wiarygodny i przekonujący, a przez to – pozwalający na czynienie ustaleń faktycznych w sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2017r. poz. 1383) osoba, która pobrała nienależne świadczenia jest obowiązana do ich zwrotu.

Z kolei w myśl ust. 2 powołanego wyżej przepisu za nienależnie pobrane świadczenia uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było ustalenie, czy ubezpieczony pobrał nienależne świadczenie - rentę socjalną w kwocie 11.506,09 zł, a co za tym idzie – czy jest zobowiązany do jej zwrotu.

Rozstrzygając czy ubezpieczony pobrał nienależne świadczenie koniecznym było ustalenie czy został on prawidłowo pouczony przez ZUS o zasadach rozliczania renty socjalnej w związku z osiąganym przychodem.

Nie każde bowiem nienależne świadczenie jest świadczeniem nienależnie pobranym, a tylko takie stanowi podstawę do żądania jego zwrotu.

Zgodnie z Wyrokiem Sądu Najwyższego - Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z 2007-09-04 (sygn. I UK 90/07) nienależnie pobrane świadczenie w rozumieniu art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych to świadczenie wypłacone mimo zaistnienia leżących po stronie ubezpieczonego okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części.

W uzasadnieniu powołanego orzeczenia Sąd Najwyższy zważył, że na podstawie art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach można żądać zwrotu świadczenia, jeżeli osoba pobierająca była pouczona o braku prawa do ich pobierania. Pouczenie musi być należyte, czyli wyczerpująco i wyraźnie wskazujące okoliczności, w jakich dochodzi do nienależnego pobrania świadczenia, dokonane w taki sposób, aby było zrozumiałe dla osoby, do której jest skierowane. Pouczenie nie może być abstrakcyjne, obciążone brakiem konkretności, a w szczególności nie może odnosić się do wszystkich hipotetycznych okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 1995 r., II URN 46/95, OSNAPiUS 1996 nr 12, poz. 174, z dnia 17 lutego 2005 r., II UK 440/03, OSNP 2005 nr 18, poz. 291 oraz z dnia 14 marca 2006 r., I UK 161/05, OSNP 2007 nr 5-6, poz. 78; a także wyroki Sądów Apelacyjnych w Rzeszowie z dnia 20 kwietnia 1995 r., III AUR 110/95, OSA 1997 nr 1, poz. 3, s. 61 oraz w Katowicach z dnia 18 października 2005 r., III AUA 1434/04, OSA 2006 nr 9, poz. 27, s. 60).

Zdaniem Sądu ubezpieczony został prawidłowo pouczony przez ZUS o zasadach rozliczania i zawieszania renty socjalnej w związku z osiąganym przychodem.

Stosowne pouczenie jw. znalazło się po raz pierwszy już w decyzji o przyznaniu renty socjalnej i w kolejnych decyzjach wydawanych przez ZUS.

Zdaniem Sądu pouczenie zawarte w wydawanych przez ZUS decyzjach jest jednoznaczne, prawidłowo sformułowane, zrozumiałe i wyczerpujące, nieskomplikowane w swojej treści, tym samym ubezpieczony nie może powoływać się na niezrozumienie takiego pouczenia, tym bardziej, iż wcześniej świadczenie ubezpieczonego w postaci renty socjalnej było już rozliczane przez organ rentowy decyzjami z 31.08.2005 i z 8.09.2009r

Ostatnia decyzja ZUS z 18.03.2011r. zawiera pouczenie, że prawo do renty socjalnej ulega zawieszeniu, za miesiąc, w którym uzyskano przychód w łącznej kwocie wyższej niż 30% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego, więc tym bardziej ubezpieczony powinien zgłosić osiągnięcie przychodu przekraczającego 70% takiego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, skoro uzyskany przychód przekraczał 30%.

Zdaniem Sądu ZUS nie musiał wyszczególniać jakie składniki należy brać pod uwagę, gdyż to sam ubezpieczony mógł dowiedzieć się u swojego pracodawcy, które składniki jego wynagrodzenia nie podlegają opodatkowaniu i oskładkowaniu.

Dodać również należy, iż obowiązek kontrolowania wysokości uzyskiwanych przychodów, aby nie przekraczały one kwoty wynikającej z art. 10 ust. 6 ustawy z 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej spoczywa na świadczeniobiorcy, a nie na zakładzie pracy zatrudniającym go.

Brak jest podstaw do przerzucania odpowiedzialności za osiągnięcie przez ubezpieczonego przychodów w dopuszczalnej wysokości na zakład pracy, a do tego sprowadza się odwoływanie do faktu, że informował pracodawcę, iż może osiągać jedynie wynagrodzenie nieskutkujące zawieszeniem wypłaty renty. Dbanie o to, aby uzyskiwane przychody nie przekraczały konkretnych granic jest obowiązkiem świadczeniobiorcy, nie zaś jakiegokolwiek zatrudniającego go podmiotu (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 29.05.2008, sygn. akt: III AUa 1367/07).

Wobec uznania, że ubezpieczony został prawidłowo pouczony przez ZUS o zasadach dotyczących rozliczania renty socjalnej należy stwierdzić, że renta socjalna wypłacona w okresie od 1.04.2015 do 31.10.2016 stanowi świadczenie nienależnie pobrane.

W myśl art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003r. o rencie socjalnej (t.j. Dz. U. z 2013r., poz. 982) prawo do renty socjalnej zawiesza się w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego.

Ust. 2 Za działalność podlegającą obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust. 1, uważa się zatrudnienie, służbę, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 i 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, lub inną pracę zarobkową albo prowadzenie działalności pozarolniczej.

Ust. 3. Za przychód, o którym mowa w ust. 1, w przypadku prowadzenia działalności pozarolniczej uważa się przychód stanowiący zadeklarowaną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne w rozumieniu ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, z późn. zm.), zwanej dalej "ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych".

Ust. 4 Za przychód, o którym mowa w ust. 1, uważa się również kwoty pobranych zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego i opiekuńczego oraz wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy, kwoty świadczenia rehabilitacyjnego i wyrównawczego, zasiłku wyrównawczego i dodatku wyrównawczego.

Ust. 5 Prawo do renty socjalnej ulega zawieszeniu w razie osiągnięcia przychodu innego niż wymieniony w ust. 1-4, zaliczonego do źródeł przychodów podlegających opodatkowaniu na zasadach określonych w art. 27 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 361, z późn. zm.), z zastrzeżeniem art. 9 ust. 1 i 2, lub osiągnięcia przychodów z tytułu umowy najmu, podnajmu, dzierżawy, poddzierżawy lub innych umów o podobnym charakterze, opodatkowanych na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne.

5a. Prawo do renty socjalnej ulega zawieszeniu również w razie osiągnięcia przychodu za granicą z tytułów wymienionych w ust. 1, 2, 4 i 5.

5b. Do celów stosowania przepisu ust. 5a przy ustalaniu równowartości w polskich złotych kwoty przychodu wyrażonej w walucie obcej zastosowanie ma średni kurs złotego do waluty obcej, ogłoszony przez Narodowy Bank Polski, z ostatniego dnia roboczego miesiąca, w którym przychód został osiągnięty.

Ust. 6. Prawo do renty socjalnej zawiesza się za miesiąc, w którym zostały osiągnięte przychody, o których mowa w ust. 1-5a, w łącznej kwocie wyższej niż 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego do celów emerytalnych.

Ust. 7. Osoba pobierająca rentę socjalną lub jej przedstawiciel ustawowy są obowiązani niezwłocznie powiadomić organ wypłacający rentę socjalną o osiągnięciu przychodu w kwocie powodującej zawieszenie prawa do renty socjalnej. Powiadomienie następuje w formie pisemnego oświadczenia. W przypadku gdy składki na ubezpieczenia społeczne są odprowadzane przez płatnika składek, osoba pobierająca rentę socjalną jest obowiązana do przedstawienia zaświadczenia albo oświadczenia określającego kwotę przychodu.

7a. Oświadczenia, o których mowa w ust. 7, składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: "Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.". Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

Ust. 8. Organ wypłacający rentę socjalną może wystąpić do urzędu skarbowego o przekazanie informacji o wysokości przychodów objętych podatkiem dochodowym od osób fizycznych lub zryczałtowanym podatkiem dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne lub informacji o opodatkowaniu działalności na zasadzie karty podatkowej w celu dokonania weryfikacji oświadczenia złożonego przez osobę pobierającą rentę.

Ust. 9. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", w terminie do 14. dnia roboczego drugiego miesiąca każdego kwartału kalendarzowego, kwotę przychodu, o której mowa w ust. 6, z zaokrągleniem w górę do pełnych dziesiątek groszy.

Zgodnie z komunikatem Prezesa ZUS z dnia 16.02.2015 r. w sprawie kwoty przychodu odpowiadającej 70 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za IV kwartał 2014 r. ogłoszonego do celów emerytalnych, stosowanej do zawieszenia renty socjalnej od 1.03.2015 wynoszą: od 1.03.2015 2759,90 zł (M.P. z 2015,poz. 219), z dn. 18.05.2015 (M.P. z 21.05.2015, poz. 431) od 1.06.2015 kwota przychodu odpowiadająca 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za I kwartał 2015 ogłoszonego do celów emerytalnych wyniosła 2 838,50 zł, z 18.08.2015. od 1.09.2015

kwota ta wyniosła 2 698,50 zł (M.P. z 2015, poz. 752), z 18.11.2015 od 1,12,2015 kwota ta wyniosła 2 726,80 zł (M.P. z 2015, poz. 1118).

Zgodnie z komunikatem Prezesa ZUS z dnia 15.02.2016 r. w sprawie kwoty przychodu odpowiadającej 70 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za IV kwartał 2015 r. ogłoszonego do celów emerytalnych, stosowanej do zawieszenia renty socjalnej od 1.03.2016 wynoszą: od 1.03.2016 2846,90 zł (M.P. z 15.02.2016, poz. 166), z dn. 16.05.2016 (M.P. z 2016, poz. 461) od 1.06.2016 kwota przychodu odpowiadająca 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za I kwartał 2015 ogłoszonego do celów emerytalnych wyniosła 2 927,10 zł, z 18.08.2016. od 1.09.2016 kwota ta wyniosła 2 813,40 zł (M.P. z 2016, poz. 804), z 18.11.2016 od 1,12,2015 kwota ta wyniosła 2838,60 zł (M.P. z 2016, poz. 1131).

	<p>Rozliczenie renty socjalnej z uwagi na uzyskany przychód następuje w skali miesiąca (w którym został osiągnięty), a nie w skali roku, czy kwartału (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 24.11.2008, sygn. akt: III AUa 1367/07).</p> <p>Zdaniem Sądu organ rentowy prawidłowo dokonał rozliczenia miesięcznego renty socjalnej ubezpieczonego zgodnie z zasadami wynikającymi z wyżej przytoczonych przepisów prawnych dotyczących rozliczania renty socjalnej, gdy przychód ubezpieczonego faktycznie przekraczał 70% przeciętnego wynagrodzenia za miesiące wskazane wycenieniu ZUS, które to rozliczenie szczegółowo organ rentowy przedstawił w czasie niniejszego postępowania sądowego.</p>
--	---

Również zdaniem Sądu brak jest podstaw do odstąpienia od żądania zwrotu kwoty nienależnie pobranego świadczenia na podstawie art. 138 ust. 6 zgodnie, z którym organ rentowy może odstąpić od żądania zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, zmniejszyć wysokość potrąceń, ustaloną zgodnie z art. 140 ust. 4 pkt 1, lub zawiesić dokonywanie tych potrąceń na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności, gdyż w przypadku ubezpieczonego takie okoliczności nie zachodzą.

W ocenie Sądu nie można brać pod uwagę schorzeń ubezpieczonego, bowiem zawsze renta socjalna przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy, czyli w każdym przypadku takie nienależne świadczenie nie podlegałoby zwrotowi.

Mając powyższe na uwadze, z mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd w pkt. 1 wyroku oddalił odwołanie ubezpieczonego jako niezasadne.

W pkt. 2 Sąd odstąpił od obciążania ubezpieczonego kosztami procesu na podstawie art. 102 kpc.

Sędzia